

Regeringen
Utbildningsdepartementet
Rektor för Svenska psykoanalytiska
föreningen

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Erik Roos
08-563 086 09
erik.roos@hsv.se
BESLUT

2008-11-04
Reg.nr 643-393-08

Examensrätten för psykoterapeututbildning vid Svenska psykoanalytiska föreningen

Högskoleverket begär att regeringen återkallar examensrätten för
psykoterapeutexamen vid Svenska psykoanalytiska föreningen.

Ärendet

Högskoleverkets nationella utvärdering av psykoterapeututbildningar låg till grund
för verkets beslut den 8 april 2007 att ifrågasätta rätten för Svenska
psykoanalytiska föreningen att utfärda psykoterapeutexamen. Motiveringen till
detta var bristande högskolemässighet bland annat på grund av alltför få
disputerade lärare bland dem som ansvarar för en betydande del av verksamheten
och bristen på forskningsanknytning.

Till grund för Högskoleverkets beslut ligger de underlag som inkommit från
utbildningsgivaren. Ärendet har granskats i samråd med en bedömargrupp
bestående av divisionschef Olav Bengtsson (ordförande), professor Marianne
Cederblad, professor Philip Hwang och professor Lennart Melin. Sakkunnigas
yttrande bifogas detta beslut.

Bedömning

Bedömargruppen konstaterar att kraven för att utfärda psykoterapeutexamen inte
uppfyllts. Trots en rad åtgärder finner sakkunniga att Svenska psykoanalytiska
föreningen ger en utbildning i psykoanalys snarare än en psykoterapeututbildning.

Större delen av litteraturen och praktiken handlar om psykoanalys – likaså den
övervägande delen av vetenskapsteorin och forskningsmetodiken. Utbildningen
möter inte heller kraven på högskolemässighet. Den empiriska litteraturen kring
psykoterapiforskning saknas nästan helt.

Beslut

Högskoleverket anser att de vidtagna åtgärderna inte är tillräckliga och att det därför inte längre finns förutsättningar för att utfärda psykoterapeutexamen vid Svenska psykoanalytiska föreningen. Högskoleverket begär därför att regeringen återkallar tillståndet för att utfärda psykoterapeutexamen vid Svenska psykoanalytiska föreningen.

Detta beslut har fattats av universitetskansler Anders Flodström efter föredragning av utredare Erik Roos i närvaro av huvudsekreterare Lena Adamson, kommunikationsstrateg Åsa Klevard och avdelningschef Clas-Uno Frykholm.

Anders Flodström

Erik Roos

Kopia:

Utbildningsgivarens kontaktperson för utvärderingen
Bedömagruppen

Sakkunnigas yttrande

Högskoleverkets bedömaregrupp gjorde i sin granskning 2006 bedömningen att psykoterapeututbildningen vid Svenska psykoanalytiska föreningen inte håller godtagbar kvalitet.

Bedömaregruppen ansåg att utbildningen hade alltför många allvarliga brister för att kunna bedrivas på det sätt som krävs för en högskoleutbildning och dessutom en utbildning som utgör förutsättning för legitimation inom hälso- och sjukvården.

Även om Svenska psykoanalytiska föreningen skulle vidta omfattande förändringar av utbildningen bedömdes föreningen inte ha resurser och möjligheter att bedriva en legitimationsgrundande utbildning på högskolemässig nivå.

Utbildningen saknar högskolemässighet, bland annat på grund av avsaknaden av fasta lärare och bristen på forskningsanknytning. Miljön är liten med få studenter. Kravet på att all högskoleutbildning ska bedrivas i en kritisk och kreativ miljö ansågs inte uppfyllt.

Utbildningen har en helt avvikande utbildningsstruktur som inte kan placeras in i ramen för psykoterapeututbildningen. Den bedömdes i första hand utbilda psykoanalytiker även om den också gav en psykoterapeutexamen. Att enbart utbilda i långa psykoanalyser är en alltför smal psykoterapimetod för att vara anpassad till ett vårdområde i förändring.

Svenska psykoanalytiska föreningen redovisar följande åtgärder:

Utbildningen kritiserades för bristen på forskningsanknytning och avsaknaden av fast anställda lärare. Svenska psykoanalytiska föreningen redovisar att det har bildats ett nätverk bland psykodynamiskt inriktade psykoterapiutbildningar i Stockholm, men det har ännu inte resulterat i någon konkret förändring i berörda utbildningar. Svenska psykoanalytiska föreningen framhåller att en tredjedel av lärarna i utbildningen är disputerade. Svenska psykoanalytiska föreningen har skaffat en tidskriftsdatabas där psykoanalytisk litteratur blir tillgänglig för såväl lärare som kandidater.

Formalia har stramats upp så att Svenska psykoanalytiska föreningen upprättar kontrakt med lärare och handledare – för den sistnämnda gruppen kontrakt på fem år. I kontraktet ingår skyldighet att delta i två lärarmöten per år tillsammans med studenter och seminariekommittén.

Kritiken mot rollkonflikter bland lärarna försöker man lösa genom att anlita fler lärare och utbilda en ny grupp handledare.

Utbildningen kritiserades för att den är en utbildning i psykoanalys snarare än en psykoterapeututbildning. Den rekryterar bland andra redan legitimerade terapeuter och det gick inte att tillgodoräkna sig moment från en tidigare psykoterapeututbildning. Svenska psykoanalytiska föreningen har ändrat sina regler så att det nu är möjligt att tillgodoräkna sig undervisningsmoment från tidigare utbildningar.

Inslaget av vetenskapsteori och forskningsmetodik i utbildningen omfattar 12 högskolepoäng. En ny delkurs ska omfatta empiriskt belagd psykoterapiforskning.

Svenska psykoanalytiska föreningen argumenterar för sin egen modell av utbildning. Man ger även sin syn på användbarheten av föreningens utbildning i olika vårdmiljöer. Men man uppger även att man påbörjat ett seminariesamarbete med Svenska psykoanalytiska sällskapet.

Svenska psykoanalytiska föreningen argumenterar för sitt val av litteratur men har uppmanat lärarna att se över sitt val av litteratur. En kurs i etik och juridik har införts.

Utbildningen har även kritiserats för att den saknar utbildning i de metoder som tillämpas för bredare psykiatrisk diagnostik. Svenska psykoanalytiska föreningen anser att studenterna kan DSM/ICD-systemen från sina grundläggande kurser i psykoterapi och från de två årens yrkespraktik mellan den och den legitimationsgrundande kursen, varför det ej behöver ingå i utbildningen. Diagnostiska system berörs dock i kursen om depression.

Utbildningen kritiserades för bristande uppföljning av studenterna och Svenska psykoanalytiska föreningen har infört att studenten ska visa intyg på att denne har psykoterapeutiska arbetsuppgifter på deltid på sin arbetsplats under utbildningen. Man har även utarbetat en plan för åtgärder vid bristande genomströmning av studenter.

Utbildningen kritiserades för att studenterna betalade lärarna per gång för handledning och seminarier vilket påverkat både utbildningens stabilitet och gjort det svårare för studenten att överblicka kostnaderna för utbildningen. Studenterna får nu istället en räkning per termin.

Utbildningen kritiserades för att studenterna under utbildningen bara utövar långa psykoanalyser utan krav på att de avslutas. Studenten ska som förut arbeta med tre

psykoanalyser under utbildningen. Nu har man lagt till en psykoanalytisk psykoterapi och en korttidsterapi, som båda ska avslutas. Dessutom har man lagt till en teoretisk och metodologisk kurs om avslutning av psykoterapi.

Utbildningen fick även omfattande kritik för att den saknar högskolemässighet, vilket visar sig bl.a. i att utbildningen inte varit öppen för nya utvecklingstrender inom psykoterapiforskning. I respons på kritiken redovisas institutets styrdokument och de internationella kontakter som föreningen, lärare, handledare och studenter har regelbundet. Man framhåller också sin långvariga erfarenhet av att utbilda på psykoanalytisk grund.

Bedömning

Trots att Svenska psykoanalytiska föreningen har gjort flera Anpassningar av utbildningen enligt rekommendationer i Högskoleverkets rapport och även om vissa detaljer blivit bättre har åtgärderna inte ändrat något i grunden. Den utbildning som ges vid Svenska psykoanalytiska föreningen är fortfarande inriktad på att utbilda i första hand psykoanalytiker. Större delen av litteraturen och praktiken behandlar psykoanalys. Det som går i riktning mot korta terapier och korttidsterapi är mycket begränsat i förhållande till den psykoanalytiska inriktningen. Utbildningen i vetenskapsteori och forskningsmetodik har fokus på forskning inom ett psykoanalytiskt kunskapsfält. Utbildningens internationella kontakter är också inom den psykoanalytiska sfären. Även om det införts vissa begränsade men inte närmare angivna möjligheter att tillgodoräkna moment från en tidigare psykoterapeututbildning visar ändå begränsningen att detta i huvudsak är en psykoanalytikerutbildning.

Utbildning i diagnostik på grundläggande nivå kan inte ersätta inslaget av diagnostik som ska finnas på avancerad nivå.

En utbildning som utgör förutsättning för legitimation inom hälso- och sjukvården måste ständigt utvecklas, förbättras och vara anpassad till ett vårdområde i förändring. Utbildningen vid Svenska psykoanalytiska föreningen uppfyller inte de krav som ställs på en psykoterapeututbildning.

Bristande högskolemässighet kvarstår som det andra stora problemet med utbildningen vid Svenska psykoanalytiska föreningen. Det är en mycket liten utbildningsmiljö som inte uppfyller kraven på att all högskoleutbildning ska ges i en kritisk och kreativ miljö. Utbildningen saknar fortfarande fast anställda lärare och rollkonflikterna finns kvar även om föreningen arbetar på en lösning. Den empiriska litteraturen kring psykoterapiforskning saknas nästan helt. En utbildning på avancerad nivå måste baseras på de senaste rönen och erfarenheterna

inom området och även omfatta en systematisk genomgång av frontforskningen. Att studenterna nu får räkningar i slutet på varje termin kan ses som viss förbättring jämfört med det tidigare systemet att löpande arvoda lärare och handledare men kostnaderna för studierna är inte heller nu i förväg kända och kan variera med gruppstorlek och genomströmning, t.ex beroende på att moment blir underkända.

Med utgångspunkt i den situation som fanns vid bedömningstillfället hösten 2006 och de åtgärder som genomförts sedan dess gör vi bedömningen att psykoterapeututbildningen vid Svenska psykoanalytiska föreningen inte håller godtagbar kvalitet och att examensrätten bör ifrågasättas.

Olav Bengtsson

Marianne Cederblad

Philip Hwang

Lenart Melin